

בס"ד, י' בשבט תשע"ו

20 בינואר 2016

תיק 75115

פסק דין

בעניין שבין

הנתבע

התובע

א. עובדות מוסכמות

התובע עוסק במסירת רכבים תמורת תשלום. לצורכי מס וביטוח התובע מגדיר את המסירה הזו כהשאלה, ואת הכסף שמקבל כתמורה להשאלה הוא מגדיר כמתנה (בהמשך נדון בהגדרה ההלכתית של המערכת הזו).

ביום שישי אחד בימי קיץ תשע"ה הנתבע ביקש רכב מהתובע. הנתבע אמר לתובע שעליו להגיע ליצהר לצורך דחוף, ושעליו לשוב לירושלים לפני 12. מחיר הנסיעה (מאה שקלים) הוסכם בין הצדדים, והנתבע שילם את הסכום שהוסכם. בצאתו לדרך, התובע אמר לנתבע שהרכב נמסר בשאלה והכסף ינתן במתנה.

הנתבע ואשתו יצאו לכיוון יצהר. בדרכם הם אספו טרמפיסט, והורידו אותו בצומת רחלים. בעצירתם שם, נורות השמן והמצבר נדלקו. מכיוון שצומת רחלים אינו מקום ראוי לעצירה ממושכת, הנתבע המשיך בנסיעה לצומת תפוח. שם הנתבע עצר את הרכב, והנורות נדלקו שוב. הנתבע התקשר לתובע, והתייעץ עמו האם להמשיך בנסיעה. התובע אמר שהרכב עבר טיפול לאחרונה, והכל צריך להיות בסדר. התובע התייעץ עם מכונאי על משמעות הנורות שנדלקו. התובע אמר לנתבע שמבחינתו הוא יכול להמשיך בנסיעה. הנתבע התקשר למוסך ביצהר להתייעץ איתם על משמעות הנורות שנדלקו. בשיחה זו נאמר לו כי מן הסתם יש בעיה באלטרנטור (מערכת המרת סיבובי המנוע לחשמל), מה שאומר שהרכב לא ייפגע מהמשך נסיעה, ברם הוא עלול להיתקע ולהפסיק לנסוע בפתאומיות. הנתבע הבין משתי השיחות שאין סכנה לרכב, והמשיך הנסיעה תלוי בשאלה האם הוא אישית מוכן להסתכן בכך שנסיעתו תעצר באופן לא מתוכנן. הנתבע החליט לבדוק את כמות השמן, להוסיף מים, ולהמשיך בנסיעה.

הנתבע לא הרגיש קושי בנסיעת הרכב עד שהגיע לעלייה התלולה ליצהר, בה התקשה קצת, אך בסופו של דבר הצליח להגיע לייעדו. הנתבע ואשתו הגיעו לפגישתם. בצאתם הרכב לא התניע. התובע דאג לגרירת הרכב למוסך. בדיקת המנוע העלתה שמערכת הקירור לא קיררה את המנוע, כתוצאה מכך ראש המנוע נשרף.

עמוד 1 מתוך 9

ב. התביעה

כאמור, ראש המנוע היה שרוף. הרכב תוקן. לטענת התובע התיקון עלה 1900 ש"ח, אותם הוא תובע. אין הכחשה או ויכוח בין התובע והנתבע באשר לעלויות התיקון.

ג. טענות התובע

התובע טוען כי בירור אצל מוסכניקים העלה שמד החום היה צריך לעלות לפני שראש המנוע נפגע. תשומת לב למד החום הייתה מורה לנהג כי עליו לעצור את הנסיעה לאלתר. אילו נהג כך, הרכב היה זקוק לתיקון קל יחסית. תשומת הלב למד החום הייתה חוסכת את הפגיעה בראש המנוע, ומצילה את הרכב מתיקון ראש המנוע, תיקון משמעותי בהרבה. לאור זאת טוען התובע כי חוסר תשומת לבו של הנהג, ואי דיווחו על מצב מד החום, הינם פשיעה בשמירה ובטיפול שהיו מוטלים על הנתבע. מכיוון שפשיעה זו גרמה לנזק, על הנתבע לשלם על תיקון זה. משלא הסתכל וממילא לא דיווח על מצב המד - ברור היה לתובע שהמד תקין, ואם כן כל הסכמה שהנתבע ימשיך לנסוע היה על פי טעות, והנתבע אחראי לה.

ד. טענות הנתבע

הנתבע טוען להגנתו כי לא מוטל על כל נהג להכיר את מד החום. ברכבים אחרים אין צורך לשים לב למד החום, מכיוון שנורת אזהרה נדלקת אם החום עולה יתר על המידה. יתרה מזו – מכיוון שהוא ביקש רכב תקין, הרי שהאחריות לוודא שהרכב אכן תקין מוטלת על מוסר הרכב. חימום מנוע הוא אירוע חריג, ומי שלוקח רכב לשעות ספורות לא אמור לצפות לאירוע מסוג זה בזמן הקצר הזה.

זאת ועוד, מכיוון שהנתבע התייעץ עם התובע ועם מוסך ברגע שהיה מסוגל לעשות זאת, הרי שהוא עשה את המוטל עליו. אם יתכן ויש קשר בין האינדיקציות שראה לבין חום המנוע, הרי שהיה עליהם להפנות את תשומת לבו לכך. משלא עשו כך, הרי שהתובע בחר לאפשר לנתבע לפגוע ברכב. התובע היה יכול למנוע את הפגיעה הזו בעזרת המידע שסיפק הנתבע. משלא עשה זאת, אין לו להלין על הנתבע, אלא רק על עצמו.

ה. עדות מומחה

בית הדין ביקש רשות מהצדדים לערוך בירורים מציאותיים וטכניים כפי ראות עיניו. בית הדין עשה זאת, ושלח את הממצאים לאישור הצדדים. הצדדים לא הטילו פקפוק בממצאים. הצדדים הציגו את המשמעות המשפטית, לטענתם, של הממצאים. דבריהם כלולים בטענות שהובאו לעיל.

ו. דיון

1. מהו מעמדו המשפטי של הנתבע – שואל או שוכר?

התובע אמר כי הוא משאיל רכבים, ובתמורה מקבל מתנות מהשואלים. בכדי לחזק את הטענה שהכסף ניתן במתנה, ולא כתמורה להשכרה, טען התובע כי כאשר שואל לא משלם את סכום המתנה שנקבע, התובע מוחל על הכסף.

בית הדין סבור כי לעניין דיני שומרים מדובר בשכירות. ראשית, הסכום שמקבל הרכב נדרש לתת נקבע מראש. אין כך דרך המשאילים. יתרה מזו, המשאיל טען כי במידה ומקבל הרכב לא משלם את הסכום שקבעו, הוא מוחל על הסכום. כמובן שמושג המחילה לא יחול אלא על חוב, ולא על מתנה. זאת ועוד, הנתבע טען שלא הובהר לו כיאות שהוא שואל. מצדו הוא שילם לתובע על שכירות הרכב, ואילו הצגת הדברים כהשאלה נועדה לצרכים משפטיים של התובע. בנוסף, רכב הוא דבר יקר, ואין דרך בני האדם להשאילם לכל אחד.

אמנם, יכול אדם להתנות שאע"פ שהוא "משכיר" את הרכב - השוכר יהיה מחוייב בשמירה במדרגה גבוהה יותר, המקבילה לזו של שואל. אלא, שלצורך כך צריכה להיות התניה מפורשת של רמת החיובים. כך נפסק בשלחן ערוך (סימן שה סעיף ד) "קבל עליו שומר שכר להתחייב אף באונסים או שהתנה להפטר מגניבה ואבידה ומשבועה הכל לפי תנאו". המשפט שנאמר על ידי התובע אין עניינו הטלת אחריות שמירה גבוהה יותר על ידי תנאי בשכירות, אלא, הגדרה אחרת לתשלום שקבל תמורתה (לצרכי ביטוח). על כן בית הדין מקבל את טענת הנתבע בעניין זה. לאור הסיבות הנ"ל, בית הדין מכריע שאנו עוסקים בשכירות, ולא בשאלה.

2. האם היה מוטל על הנתבע לשים לב למד החום?

להלכה נפסק כי דינו של שוכר הוא כדין שומר שכר (שולחן ערוך, חושן משפט סי' שז סעי' א). לפיכך, שוכר שפשע פשיעה ברמה של 'גניבה ואבדה' חייב בנזק שנגרם מכך (שם). לאור זאת, יש לבחון את טענת התובע, שחוסר תשומת לב למד החום ברכב הייתה בגדר פשיעה המחייבת את הנתבע.

בדיקת בית הדין גילתה כי רוב הנהגים שקבלו אינדיקציה שישנה תקלה ברכב מודעים לחשיבותה של תשומת הלב לחוס המנוע, ומקפידים לבדוק האם חוס המנוע עולה. נחלקו הפוסקים בהגדרת החיוב המורחב של שומר השכר במקרים שבו פשיעתו לא היתה פשיעה גמורה (עיין קצות החושן

עמוד 3 מתוך 9

(סו, מו) ותומים (סו, סז)). אבל לכולי עלמא שומר שכר חייב גם במקרים של פשיעה מופחתת, בהם שומר חנם פטור (עיין שולחן ערוך חו"מ סי' שג סעי' יא).

נראה שאפילו אם רק מיעוט הנהגים המזוהים בעיה ברכב היו מפנים את תשומת ליבם למד החום, עדיין היינו מגדירים את החיוב לתשומת לב זו בכלל שמירה מעולה. לפיכך, חוסר תשומת לב למד החום היא "פשיעה" שתחייב את השוכר.

יתרה מזו, מהרמב"ם בהלכות שאלה ופקדון (פרק ד' הלכה ג') עולה שמוטל על כל שומר לשמור על החפץ שתחת ידו יותר טוב ממה ששומר על נכסיו שלו. המשמעות היא שכל דרישה לתשומת לב, אפילו היא מעבר לתשומת לבו של הנהג הממוצע, כל עוד היא לא דרישה מרחיקת לכת, שרק בודדים עושים, מוטלת על כל שומר (ולא רק על שומר שכר).

לאור זאת, אכן יש להגדיר את חוסר תשומת הלב למד החום בזמן שנדלקו אורות האזהרה ברכב כפשיעה בשמירתו של הנתבע.

3. האם יש לפטור את הנתבע בטענה שהרכב 'מת מחמת מלאכה'?

מצב בו שואל או שוכר השתמשו בחפץ השאול/שוכר בדרך בה הוסכם שישתמשו, והחפץ נפגם תוך כדי השימוש, נקרא בהלכה 'מתה מחמת מלאכה'. במצב זה שוכר, ואפילו שואל, פטורים (בבא מציעא דף צו ע"ב). הטעם לפטור זה הוא שמוסר החפץ מודע לשימוש הצפוי בחפץ, ואינו יכול לתבוע את המשתמש אם החפץ שמסר הוא זה שלא עמד בצפיות, כל עוד המשתמש לא שינה מדרך ההתנהגות שעליה סוכם עם בעל החפץ (בבא מציעא דף צ"ו עמוד ב, "לאו לאוקמא בכילתה שאילתה", ועיין רמב"ן שם ד"ה "הא דאמרין", רשב"א שם ד"ה "אפילו", ריטב"א ד"ה "דאמר ליה", שולחן ערוך ורמ"א סימן ש"מ סעיפים א ו-ג, ש"ך סימן ש"מ ס"ק ה'). מצד שני, אם השוכר רואה כי סכנה נשקפת לחפץ, עליו להימנע מהמשך השימוש העלול להרוס אותו (תשובת הרא"ש כלל צ"ב סימן א, נפסקו דבריו ברמ"א חושן משפט סימן ש"ט סעיף ג').

במקרה דנן, הרכב התקלקל מחמת הנסיעה. גם כאשר נשקפה סכנה לרכב, הנתבע לא המשיך בנסיעה עד שהתייעץ עם התובע. אם התובע היה מקבל תמונת מצב שלימה ומהימנה והיה מאשר את המשך הנסיעה, היה נכון לפטור את הנתבע, מדין 'מתה מחמת מלאכה'. אולם, מכיוון שהנתבע לא בדק ודיווח בצורה שלימה, הרשות שהתובע נתן להמשיך בנסיעה התבססה לכאורה על טעות, והנתבע לא יוכל לטעון להגנתו בטענת ברי כי המכונית 'מתה מחמת מלאכה' (שאלת עצם הפטור במקרה זה תידון בהמשך).

4. האם היתה עלייה במד החום בזמן שהתובע היה חייב להתנהג אחרת?

כאמור לעיל, אם מד החום הורה על עלייה בחום המנוע בעת שהנתבע עצר בצומת תפוח וביקש רשות להמשיך בנסיעה, הרי שאין לפטור את הנתבע בטענת מתה מחמת מלאכה. יש לבחון האם אכן היה על מה לדווח באותו שלב.

הנתבע טען כי ההתייעצות שקיים עם התובע והמכונאים התקיימה בצומת תפוח, כאשר התובע מודע לכך שמצומת תפוח הנתבע רצה להמשיך ליצהר דרך חווארה, כפר ערבי עוין. מדובר בנסיעה של לפחות רבע שעה. הנסיעה בחווארה עיקרה ירידה, ואילו החל מהפניה ליצהר מתחילה עליה ארוכה ותלולה. הנתבע טוען שהגיע ליצהר וחנה, ואמנם המנוע התחמם ברמה שדרשה החלפת ראש מנוע, אך לא היה עשן.

אי אפשר לדעת בוודאות מתי מד החום התחיל להורות על חימום חריג.

מצד אחד, נורות המצבר והשמן נדלקו כבר בצומת רחלים וההגיון אומר שהתהליך שגרם בסופו של דבר להתחממות ושרפת ראש המנוע החל כבר אז, אך מאידך, לרכב שחומו עלה מעבר לחום הראוי, קשה היה לעבור דרך כה ארוכה ותלולה. בדרך כלל, בתוואי כזה הרכב נתקע בתוך פחות מרבע שעה.

לפיכך, איננו יודעים בוודאות, אך מסתבר יותר שכאשר הנתבע דיווח בצומת תפוח על התקלות, מד החום עדיין לא עלה מעבר לחריג. אם כן, בשלב הזה לא היה על מה לדוות. מתי מד החום עלה? סביר יותר שמד החום התחיל להראות שהרכב בסכנה רק בתוך חווארה, או בעליה ליצהר. במצב כזה, גם אם הנתבע היה רואה סכנה ממשית לתקינות הרכב, לא היינו דורשים ממנו לעצור בתוך כפר ערבי עוין (מכיוון שמדובר במקום סכנה), ואף לא בעליה, שנחשבת גם היא מקום מסוכן. בשאלה דומה עסק הרא"ש. הרא"ש (כלל צ"ב סימן א') השיב לאדם ששכר חמור והחמור נפצע בדרך, שלמרות הסיכון שנשקף לחמור מחמת הפגיעה, כאשר השוכר נחוץ לדרכו ואין לו עם מי להשאיר את החמור, מותר לשוכר להמשיך בדרכו, והוא יהיה פטור אפילו אם החמור מת בדרך. דבריו נפסקו ברמ"א חושן משפט סימן ש"ט סעיף ג', ועיין נתיבות המשפט ביאורים שם אות ג שציין שהשיקול של 'נחוץ לדרכו ואין עם מי להשאיר את החמור' פטר את השוכר, קל וחומר שסכנה פוטרת, ואפילו ספק סכנה.

5. המשמעות ההלכתית לספק אם חום הרכב עלה כבר בתפוח

כאמור, אילו היה ברור בוודאות שחום המנוע לא עלה בתפוח, היינו פוטרים את השוכר מדין 'מתה מחמת מלאכה'. אולם אף שישנה סבירות גבוהה שמד החום טרם הורה על סיכון בשלב זה, ישנה אפשרות שמד החום כבר בשלב זה הורה על חימום המנוע ואעפ"כ הצליח הרכב להמשיך בנסיעה למרות הבעיה. גם השוכר עצמו לא ידע לומר בוודאות שהמד לא עלה בשלב זה. היאך יש לדון את הספק הזה?

בדבר זה נראה שחלקו הפוסקים –

הגמרא בבבא מציעא (דף צג עמוד א) דנה ברועה שהניח עדרו ונכנס לעיר ובאותו זמן בא אריה וטרף מספר כבשים. נחלקו שם האמוראים האם הרועה נחשב אנוס, כיון שאין אפשרות להציל מאריה, ופטור הוא; או שמא כיוון ששומר שכר הוא מצפים ממנו לשמור יותר טוב וחייב. הרמב"ם (שכירות פרק ג הלכה ח) פסק כדעה המחייבת וכך כתב:

עמוד 5 מתוך 9

"רועה שהניח עדרו ובא לעיר בין בעת שדרך הרועים להכנס ובין בעת שאין דרך הרועים להכנס ובאו זאבים וטרפו ארי ודרס - אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומדין אותו אם יכול להציל על ידי רועים ומקלות חייב ואם לאו פטור ואם אין הדבר ידוע חייב לשלם".

בסוף דבריו מוסיף הרמב"ם שגם אם ישנו ספק אם היה יכול להציל או לא, חייב לשלם. כתב הבית יוסף (חושן משפט סימן ש"ג סעיף י'), שהסיבה לכך (שלא פוטרים אותו מספק) היא:

"דמון הסתם יכול להציל על ידי רועים ומקלות ולפיכך עליו להביא ראיה שלא היה יכול להציל".

יוצא מדברי הב"י שאם הספק היה ספק שקול, הרועה היה פטור. השלמת דבריו ושיטתו של הב"י בפטור במקרה של ספק ביכולת ההצלה של השומר נמצא בבדק הבית (חושן משפט סימן שמ סעיף ג) שם כתב ביחס לדברי הרא"ש, שאם מתה הבהמה בדרך בלי שירגיש השוכר שמחמת הדרך התייגעה ומתה, חייב, שהרי אינו יכול להשבע שמתה מחמת מלאכה. והעיר על דבריו בבדק הבית:

"יש לתמוה, דאטו משום שמא מחייבנין ליה? אדרבה, ראוי לומר דכיון דמתה בדרך מסתמא מחמת מלאכה מתה, ואין צריך לישבע אלא שמתה בדרך ופטור".

עולה מדבריו, שבמצב של ספק האם מתה מחמת מלאכה או לא, כל עוד הספק שקול, השומר ישבע שהמציאות אכן אירעה כפי שתיאר. ולמרות שאינו יודע לומר בוודאות שהבהמה מתה שלא באשמתו, תולים שהמוות אירע מחמת מלאכה, ובכך יפטר מתשלום. ממילא, בנידון דידן, לפי שיטתו יש להטיל על הנתבע להישבע שמה שאירע אכן היה כדבריו, ולפטור אותו על ידי שבועה זו.

אך על הבית יוסף חלקו רוב הפוסקים, וכתבו שבמצב בו השומר לא יכול להישבע באופן שיפטור אותו בוודאות, יהיה חייב. עיין בש"ך חושן משפט ש"ג, ס"ק י, ובדבריו בהרחבה סימן רצ"א ס"ק מ"ד, שהטעם הוא הכלל "מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע, משלם". המהרש"ל ביש"ש בבא קמא פרק י' אות ג' בסופו, מחייב מטעם אחר, שהשומר הוא במצב של חזקת חיוב מתחילת השמירה ועד הסיום המוצלח של שמירתו, כך שאם הוא מסופק אם שמר כראוי, הוא חייב על פי הדין של "איני יודע אם פרעתיך" (בבא קמא דף קיח ע"א). אף על פי שקצות החושן (סימן ש"מ ס"ק ג') חולק על קביעות הש"ך והיש"ש בעניין זה, הוא מסכים שאחרי שהשומר פשע, אזי חל עליו חיוב השבה, ומעתה יהיה בעמדה של "איני יודע אם פרעתיך". והנתיבות (סימן רצא ס"ק כח) כתב שאע"פ שפטור באיני יודע אם פרעתיך בלא הוי ליה למידע, מכל מקום אם חסרון הידיעה הוא מחמת פשיעה חייב.

ז. פשרה הקרובה לדין ושיקוליה

כיוון שביסוד פסק הדין עומד ספק אמיתי לגבי המציאות (מה קרה מתי, האם היה קשר בין הנורות הדלוקות והתחממות הרכב, ועוד) שלא ניתן להתברר במסגרות ובאפשרויות העומדות לפתחנו, הוחלט להביא בחשבון מספר נתונים שהשפיעו על הכרעת הדין במצב זה.

א. הכרענו לעיל שאי הסתכלות במד, ובקשת רשות להמשיך נסיעה ברכב בלי לדווח על מצב חריג של המד, נחשבות כפשיעה. מצד שני, ישנה אפשרות שבצומת תפוח מד החום לא הורה על חום המחייב עצירה, למרות שנורות האזהרה האחרות ברכב דלקו. מעת שהרכב נכנס לחווארה ועד הגיעו ליצהר, ברור שלא מוטל היה על הנתבע להפסיק את נסיעתו, אפילו אם הרכב מתחמם. אלא שבליט ידיעה מוחלטת מה הראה המד ומתי, לפי רוב הפוסקים השוכר יהיה חייב מחמת הספק.

ב. בהיותו הנתבע מוחזק, יש לעיין האם הנתבע יכול לטעון קים לי כדעת הבית יוסף נגד שאר הפוסקים.

ג. יש לזכור כי הנתבע שכר את הרכב לצורך מסוים. מתיאור הדברים עלה שהיה מדובר על מסגרת זמן מאוד ברורה שדרשה את שכירות הרכב. הנתבע ורעייתו היו צריכים להגיע למקום מסוים לשעה מסוימת, ואף לשוב בזמן מתאים בכדי לאסוף את ילדיהם. המשכיר לא סיפק רכב שיעמוד בדרישות עליהם הצדדים הסכימו. בהחלט ניתן לומר ששכירות זו גרמה גם לעגמת נפש של הנתבע – לחץ רב בהגעה, חוסר יכולת לחזור בזמן, וכל הטרחה שמסביב. למרות זאת, הנתבע שילם על השכירות.

ד. יתרה מזו, הנתבע התקשר לתובע בשעת המצוקה. התובע משכיר את רכבו גם לאנשים שאינם מבינים דיים ברכבים. הנתבע נראה כאדם שאכן לא מבין ברכבים. האם התובע והמכונאי לא התרשלו בזה שלא וידאו שהנתבע בדק את הרכב מכל זווית לפני שהורו לו להמשיך בנסיעה? המכונאים עמם בית הדין התייעץ אמרו שהם היו אומרים מיד שיש לפתוח מכסה מנוע ולבדוק דברים שונים. האם הנתבע לא העביר את אחריות הבדיקות הללו לתובע כאשר התקשר ושאל מה לעשות? דבר זה אינו מוכרע, אך בית הדין מתחשב בו במסגרת הפשרה (אמנם, בבא מציעא דף מב ע"ב משמע שאם השומר פשע, זה שגם המפקיד פשע, לא יפטור אותו מדינא, ואכמ"ל).

ה. לאור השיקולים הנ"ל, בית הדין הכריע כפשרה הקרובה לדין, שהנתבע ישלם 60% מסכום התביעה.

ו. על פניו, גם אם הנתבע היה עוצר את הרכב בצומת תפוח, היה נזקק הרכב לתיקון במוסד, שכן שתי נורות אזהרה דלקו, ומסוף הסיפור אנו למדים שככל הנראה מערכת הקרור לא עבדה. בדיעבד ניתן לומר, שהתיקון הגדול 'חסד' ממנו את התיקון הקטן (ואף אם נעשה

עמוד 7 מתוך 9

בפועל, יתכן בהחלט שלא נדרש התובע לשלם על כך בנוסף לנדרש ממנו מחמת הטיפול (הגדול). בהלכה נקרא הדבר "משתרשי ליה". יסוד הסוגיא הוא בגמרא בחולין קלא. ועיין בקצות החושן ובנתיבות המשפט (חושן משפט סימן רמו סעיף יז) שבארו את החילוק המהותי שבין דין "משתרשי ליה" ל"נהנה" והרחיב הדברים יותר בשערי יושר לגרש"ש (שער ג סימן כה). עיקר דבריהם הוא שהתביעה במשתרשי היא שכסף שנמצא כרגע ברשותו של הנתבע שורשו בממון אחר, שמקורו בתובע, והוא הגורם לו שימצא עדיין אצל הנתבע. אמנם, מהסוגיא בבבא קמא קא., שאין שבח סמנים על גבי צמר, מוכיח ר' שמעון שקאפ שלעולם צריך ממון בעין שגרם לממונו שישאר תחת רשותו. ועל כן אם הסמנים לא יוגדרו כממון בעין, אין לבעל סמנים זכות ותביעה על השבחת הצמר. נראה שכאן ניתן בהחלט לראות את הסכום שחוייב הנתבע לשלם עבור התיקון כגורם לממון התובע שישאר ברשותו, בכך שלא נצרך לשלוח את רכבו לתיקון אם לא היה נשרף ראש המנוע.

הערכת הסכום המינימלי אותו היה נדרש התובע לשלם אם היה הרכב נלקח לתיקון בצומת תפוח הוא 200 ₪, אותו יש לקזז מסכום החיוב.

ח. דעת מיעוט

דעת המיעוט חולקת בחלק מניתוח יישום דעות הפוסקים המופיע בפרק ו, 5. לדעה זו, במקרה הזה, קצות החושן הנ"ל היה פוטר את הנתבע. לפי קצות החושן, אם שומר מסופק אם קרה משהו שהיה מחייב אותו מדיני שומרים הוא פטור, ולא אומרים שהוא תחת חזקת חיוב ונחשב "איני יודע אם פרעתי לך". לדעת קצות החושן, מוטלת על השומר חזקת חיוב מאז שידוע שהיתה פשיעה. דעת הרוב היא שהעובדה שלא בדק את מד החום היא פשיעה. אולם נראה שלא להסתכל על מד החום בצומת תפוח היה רק ספק פשיעה, שהרי על הצד שלא היה שינוי במד החום, לא נגרם שום דופי מהתנהגותו שם. לפי הגדרה זו, פשיעה היא דבר שמסכן את החפץ הנשמר (אף שלא ברור אם הסכנה תביא לנזק). בנידון דידן, על הצד שלא היה מה לראות, הנתבע לא הכניס בצורה לא ראויה שום אלמנט של סכנה. אמנם נכון שהפגין חוסר אחריות, אבל כאשר חוסר אחריות לא מביא לסכנה ממשית לחפץ, אין זה פשיעה.

משל למה הדבר דומה – אם היה מוטל על השוכר לקרוא חוברת על הפעלת הרכב והוא לא קרא אותה, אבל למזלו הוא לא עשה שום פעולה שלא היה צריך לעשות אותה, לא ייחשב הדבר פשיעה. גם בנידון דידן, על הצד שהמד היה תקין, התמזל מזלו שלא עשה דבר המסכן.

גם לדעת הש"ך, יש לדון אם שומר יכול לישבע על עובדות שמביאות להערכה שככל הנראה לא היתה פשיעה, יתכן שהדבר יספיק שלא ייחשב מחויב שבועה ואינו יכול לישבע. מכיוון שיש כמה דעות וסברות לפטור את הנתבע מדינא, יש הגיון שכמוחזק, הפשרה אמורה לנטות לצד הנתבע.

לכן, לדעת המיעוט, יש לחייב את הנתבע רק 500 ש"ח, דהיינו קצת יותר מרבע התביעה.

עמוד 8 מתוך 9

ט. החלטות

- א. כאמור, הנתבע ישלם 60% מסכום התביעה. 60% מתוך סכום תביעה של 1900 ש"ח הם 1,140 ש"ח.
- ב. מסכום זה יש להפחית סכום של 200 ₪ כאמור בסעיף ו.
- ג. על פי המדיניות הכללית של בית הדין, התובע והנתבע מתחלקים באגרת בית הדין שווה בשווה, ומלבד זאת כל צד נושא בהוצאותיו. ואין סיבה לסטות ממדיניות זו במקרה דנן. התובע שילם את אגרת בית הדין בסך 500 ש"ח במלואה, ולכן על הנתבע לשלם לתובע סך של 250 ש"ח נוספים.
- ד. בסה"כ ישלם הנתבע לתובע 1,190 ש"ח. סכום זה יועבר לתובע תוך 30 יום מיום מתן פסק הדין.

והאמת והשלום אהבו

פסק הדין ניתן ביום י' בשבט תשע"ו, 20 בינואר 2016.

בזאת באנו על החתום

הרב בצלאל דניאל

הרב דניאל מן

הרב דורון אלון

אב"ד

עמוד 9 מתוך 9